

Sisekaitseakadeemia

Politsei- ja piirivalvekolledž

Elvo Pappel

RELVASOETAMISLOA, RELVALOA
VÄLJASTAMISE ALUSED, JÄRELKONTROLL
NING KAALUTLUSÕIGUSE RAKENDAMINE
RELVALUBADE PEATAMISEL LÄHTUVALT
RIIGIKOHTU LAHENDITEST

Lõputöö

Juhendaja:

Steve Kümnik

Kaasjuhendaja

Tõnis Kaasik

Muraste 2013

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Politsei- ja Piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: Mai 2013
Töö pealkiri eesti keeles: Relvasoetamisloa, relvaloa väljastamise alused, järelkontrollimine ning kaalutusõiguse rakendamine relvalubade peatamisel lähtuvalt riigikohtu lahenditest. Töö pealkiri võõrkeeles: Основания на выдачу разрешения на приобретение оружия, разрешения на оружие, последующий контроль и применение дискреционного права при приостановлении разрешения на оружие, исходя из решений государственного суда.	
Töö autor: Elvo Pappel	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte: Töö on kirjutatud eesti keeles, kokku 39 lehekülge ning koosneb kolmest peatükist. Esitatud on kolm lisa. Lõputöö pealkiri on “Relvasoetamisloa, relvaloa väljastamise alused, järelkontroll ning kaalutusõiguse rakendamine relvalubade peatamisel lähtuvalt riigikohtu lahenditest.” Võõrkeelne kokkuvõte on kirjutatud vene keeles.</p> <p>Töö esimene peatükk käsitleb relvasoetamisloa ja relvaloa taotlemist, tuuakse välja relvade üldisemad liigid ning antakse ülevaade tulirelva liikidest. Lähemalt käsitletakse relvaloa ja soetamisloa taotlemise protseduuri. Töö teine peatükk seletab lahti relvaloa taotlejate eelneva kontrolli ja vaadeldakse järelvalve teostamist relvaomanike suhtes ning selgitab lühidalt kaalutusõiguse rakendamise põhimõtteid. Kolmandas peatükis analüüsib autor lähemalt Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelvalve kolleegiumi otsust soetamisloa ja relvaloa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise osas kahe riigikohtu lahendi põhjal.</p> <p>Lõputöö eesmärk on anda ülevaade relvasoetamisloa ja relvaloa väljastamisest protseduurist, eel-ja järelkontrollist relvaloa taotlejate ja relvaomanike üle ning kaalutusõiguse rakendamisest relvaseadusega tulenevatest toimingutes.</p> <p>Käesolevas töös on kajastatud relvaseaduses esinevad vastuolus olevad paragrahvid. Nende tõstatamine on relvaseaduse detailse läbivaatamise ajendiks. Kogu relvaseadus tuleb detailselt läbi vaadata ning kaasajastada, kuna olemasolev regulatsioon ei ole piisav. Relvaseaduse rakendamiseks ja selle üheselt mõistmiseks on autori arvates oluline välja töötada relvaseaduse rakendamise selgitav juhend.</p>	
Võtmesõnad: relvaseadus, relvaluba, kaalutusõigus, Riigikohus, jahiseadus	
Võõrkeelsed võtmesõnad: закон об оружии, разрешение на оружие, дискреционное право, Государственный суд, закон об охоте	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledž	
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor:	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Steve Kümnik	Allkiri:
Kaasjuhendaja: Tõnis Kaasik	Allkiri:

SISUKORD

MÕISTED.....	3
SISSEJUHATUS	5
1. TULIRELVA LIIGITAMINE, RELVALOA OLEMUS, RELVASOETAMISLOA NING RELVALOA TAOTLEMISE TOIMINGUD	7
1.1. Tulirelvade liigitamine	7
1.2. Relvaloa ja soetamisloa taotlemise protseduur	9
1.3. Relvaloa taotleja tervisekontroll	10
1.4. Relvaeksam	12
2. KONTROLL RELVALOA TAOTLEJATE JA OMAJATE ÜLE NING KAALUTLUSÕIGUS RELVASEADUSE RAKENDAMISEL	14
2.1. Relvaloa taotleja eelnev kontroll	14
2.2. Järeல்valve teostamine relvaomanike suhtes	15
2.3. Kaalutusõiguse rakendamine	16
3. RIIGIKOHTU PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELVALVE KOLLEEGIUMI LAHENDITE ANALÜÜS SEOSSES SOETAMISLOA VÕI RELVALOA KEHTIVUSE PEATAMISE JA KEHTETUKS TUNNISTAMISEGA	19
3.1. RKPJKo 3-4-1-16-08	20
3.2. RKPJKo 3-4-1-10-10	24
KOKKUVÕTE	29
PE3IOME.....	32
KASUTATUD KIRJANDUS	34
LISA 1. FÜÜSILISE ISIKU SOETAMSLOA/RELVALOA TAOTLUS	36
LISA 2. SOETAMISLOA VÕI RELVALOA TAOTLEJA TERVISEKONTROLI KAART.....	37
LISA 3. SOETAMSLOA VÕI RELVALOA TAOTLEJA TERVISETÕEND	39

MÕISTED

Tulirelv - relv, mis on ette nähtud objekti hävitamiseks või kahjustamiseks lendkehaga, mille suunatud väljalaskmiseks kasutatakse püssirohu- või muud laengut.

Tsiviilrelv – relv, mis on põhiliselt ette nähtud jahipidamiseks, vastava spordialaga tegelemiseks või turvalisuse tagamiseks.

Püss – tulirelv, mille üldpikkus on üle 600 mm ja relvaraua (relvaraudade) pikkus üle 300 mm

Püstol – tulirelv, mille üldpikkus on kuni 600 mm (kaasa arvatud) ja relvaraua pikkus kuni 300 mm (kaasa arvatud) ning mille padrunid võivad padrunitalves paikneda ühes või mitmes reas.

Revolver – trumluga tulirelv, mille üldpikkus on kuni 600 mm (kaasa arvatud) ja relvaraua pikkus kuni 300 mm (kaasa arvatud) ning mille trummel on nii padrunitalveks kui ka padrunitalves.

Gaasirelv – relv, mis on ette nähtud elava objekti lühiajaliseks kahjustamiseks ärritava toimega gaasiga.

Pneumorelv – relv, milles lendkeha saab suunatud liikumise suruõhu või muu surugaasi energiast.

Külmrelv – relv, mis on ette nähtud objekti kahjustamiseks lihasjõu abil vahetus kontaktis kahjustatava objektiga.

Heitrelv – relv, milles lendkeha saab suunatud liikumise inimese kehalise jõu või mehaanilise seadise abil.

Relvasoetamisluba – piiratud tsiviilkäibega relva ja laskemoona soetamiseks vajalik luba. Soetamisluba antakse ainult seda liiki relva soetamiseks, mis vastab otstarbele, milleks relva taotletakse.

Relvaluba – relva registreerimisel väljastatav luba, mis annab füüsilisele isikule õiguse konkreetse relva ja selle laskemoona hoidmiseks, kandmiseks ja edasitoimetamiseks. Väljastatakse vaid relvaeksami sooritanud isikule. Füüsilise isiku relvaloale kantakse isiku registreeritud relv ja temale lubatud relva liik.

Paralleelrelvaluba – Relvaluba, mis on väljastatud füüsilisele isikule, kes ei ole relva omanik. Paralleelrelvaluba antakse ühele või kahele füüsilisele isikule juhul, kui relvaomanik on andnud kirjaliku nõusoleku temale kuuluva relva kasutamiseks konkreetselt näidatud isiku või isikute poolt.

Relvakandmisluba – vajalik töötajale, kellel tööandja (juriidiline isik) annab relva üle kandmiseks seadusega sätestatud korras. Relv antakse kanda töötajale töö- või teenistusülesannete täitmiseks või laskespordiorganisatsiooni liikmele spordiga tegelemiseks juriidilise isiku otsuse alusel.

Kolleksioneerimisluba – kollektsiooni jaoks soetatava relva või laskemoona soetamisluba nii füüsilisele kui ka juriidilisele isikule.

LÜHENDI SELGITUS

RKPJKo – Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelvalve kolleegium.

SISSEJUHATUS

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3 kohaselt teostatakse riigivõimu kooskõlas kehtiva seadusandluse ja põhiseadusega. Politseile, kui täidesaatvale riigivõimu institutsioonile, on riigi poolt täitmiseks pandud mitmeid erinevaid ülesandeid.¹ Politseiametnik täidab ülesandeid vastavalt seadusele, vääramatult ja seadusest kõrvalekaldumatult. Selleks, et politseiametnik saaks õiguspäraselt tegutseda, peab olema seaduslik alus.

Käesolev lõputöö on kirjutatud teemal “Relvasoetamisloa, relvaloa väljastamise alused, järelkontrollimine ning kaalutusõiguse rakendamine relvalubade peatamisel lähtuvalt riigikohtu lahenditest”. Tulirelvade, relvalubade ja nendega seotud valdkonda reguleerib relvaseadus (edaspidi RelvS), mis on vastu võetud Riigikogu poolt 13.06.2001 aastal ning aegade vältel muudetud seoses mitmete teiste seaduste muutmisega. Tänapäevaks on Eesti liitunud Euroopa Liiduga, riik on arenenud ja arenenud on ka ühiskonna teadlikkus nende põhiseaduslikest õigustest. Lõputöö teema on väga aktuaalne, sest igapäevaselt antakse inimestele relvalubasid tulirelvade kasutamiseks või omamiseks, kuid RelvS-es esineb ebakõlasid. On väga oluline, et riik kaasajastaks ja viiks omavahel kooskõlla täidesaatva võimu teostamiseks vajaliku olemasoleva regulatsiooni, tagamaks ühiskonna ohutuse ning õiguskaitse.

RelvS-e rakendamine ja selle üle järelevalve teostamise õigus on Politsei- ja Piirivalveametil (edaspidi PPA). Tulevane relvaomanik peab olema teadlik RelvS-est tulenevast õigustest ja kohustustest, ohutustehnikast relva käsitlemisel ja esmaabist (kuulivigastuste korral). Omandatud teadmisi kontrollitakse relvaeksamil. Autor peab silmas piiratud tsiviilkäibes tulirelvade soetamise aluseid ja põhimõtteid. Käesolevas

---

¹ Politsei ja piirivalve seadus, 06.05.2009, jõustumine 01.01.2010, osaliselt 01.01.2012 - RT I 2009, 26, 159 (13.02.2013).

töös ei käsitle autor juriidiliste isikute ehk firmade poolt relvade soetamist, omamist ja valdamist puudutavat.

Oma töös selgitab autor välja, kuidas saab füüsiline isik relvaluba taotlema, mida peab selleks tegema, et relvaluba saada. Parema ülevaate saamiseks lõputöö teemast, peatub autor olulisematel käsitlemist vajavatel teemadel: relvasoetamisloa ja relvaloa väljastamine; eel- ja järelvalve teostamine relvaloa taotlejate ja relvaomanike üle; kaalutusõiguse rakendamisel relvaseaduses ettenähtud toimingutes kahe riigikohtu lahendi põhjal.

Lõputöö eesmärgiks on leida vastus küsimusele, kas RelvS-s esineb ebakõlasid ja vastuolusid? Mis muutus RelvS-s peale töös käsitletud Riigikohtu lahendite jõustumist? Milliseid kaalutusvigu on tehtud relvalubade peatamise ja kehtetuks tunnistamise toimingutes Politsei- ja Piirivalveameti poolt kaalutusõiguse rakendamisel? Kui Riigikohus on mõne normi tunnistanud põhiseadusevastaseks ja kehtetuks, siis miks ei ole tuvastatud õiguslünkasid?

Tähelepanu alla on lõputöös võetud kaks avaliku elu tegelast. Analüüsitakse vastava sisulisi kohtulahendeid. Oma taunivat suhtumist on väljendanud Vilju Reiljan ja Andres Sarri, kes on seadusega pahuksisse sattunud ning seetõttu on PPA relvaseaduses sätestatud üldistel alustel ja korras neilt relvad hoiule võtnud ning Eestis välja antud relvaload peatanud kuni õiglase kohtuotsuse saabumiseni.

Töö autor leiab, et tegemist on huvitava ja olulise valdkonnaga, milles ristuvad Eesti Vabariigi põhiseaduses sätestatud kodanike õigused ja RelvS-ga kaitstud riigi julgeolek.

Lõputöö koostaja tänab juhendajat abi eest lõputöö tegemisel ning samuti lubadetalituse töötajat Riita Proosa't toetuse eest kirjutamise käigus asjakohaste nõuannete eest.

1. TULIRELVA LIIGITAMINE, RELVALOA OLEMUS, RELVASOETAMISLOA NING RELVALOA TAOTLEMISE TOIMINGUD

Relvade ja nende laskemoona käitlemise, tsiviilkäibesse lubamise, tsiviilkäibes olemise ning tsiviilkäibest kõrvaldamise õiguslikud alused ja korra, nõuded lasketiirule ja laskepaigale ning nendes valdkondades riikliku järelvalve teostamise alused ja korra (täpsemalt relvaseadusest tulenevad siseministri määrused) kehtestab Eestis Relvaseadus, mis on vastuvõetud 13.06.2001 seadusega ja jõustunud 31.03.2002.

Relvade ja nende laskemoona all mõistetakse seaduses relvade ja laskemoona valmistamist, müüki, soetamist, omamist, valdamist, hoidmist, kandmist, edasitoimetamist, vedu, sissevedu, väljavedu, transiiti, võõrandamist, pärimist, leidmist ja hävitamist ning relvade parandamist, ümbertegemist, laskekõlbmatuks muutmist, lammutamist ja laenutamist.

RelvS mõistes on relv seade või ese, mis on ette nähtud elava või muu objekti kahjustamiseks või hävitamiseks. Relvaks ei peeta esemeid ega seadmeid, mis ei ole relvaks konstrueeritud või kohandatud, kuid mida on võimalik sellena kasutada.²

1.1. Tulirelvade liigitamine

Põhilise kasutusvaldkonna järgi jagunevad relvad sõjaväerelvadeks, teenistusrelvadeks ja tsiviilrelvadeks. Tsiviilrelv on relv, mis on eelkõige mõeldud jahipidamiseks, vastava spordialaga tegelemiseks või turvalisuse tagamiseks.

---

² Riigikontroll, „Relvaload füüsilistele ja juriidilistele isikutele: Kontrolliaruanne nr 2-5/04/56“ (Tallinn, 2004), lk 7, <digar.nlib.ee/digar/show/?id=676> (25.02.2013).

Tulirelva all mõistetakse igasuguseid relvi, millega plahvatussurve abil võib tulistada kuule, haavleid, kartetše või muid laenguid. Tulirelvad liigitatakse üldpikkuse ja relvaraua pikkuse järgi, tulirelva padrunite järgi ning tulirelva tunnuste järgi. Relvade ja nende laskemoona käitlemise all mõistetakse seaduses relvade ja laskemoona valmistamist, müüki, soetamist, omamist, valdamist, hoidmist, kandmist, edasitoimetamist, vedu, sissevedu, väljavedu, transiiti, võõrandamist, pärimist, leidmist ja hävitamist ning relvade parandamist, ümbertegemist, laskekõlbmatuks muutmist, lammutamist ja laenutamist.

RelvS alusel liigitatakse tulirelvad pikkuse ja relvaraua pikkuse järgi:

- 1) **püss** – tulirelv, mille üldpikkus on üle 600 mm ja relvaraua (relvaraudade) pikkus üle 300 mm;
- 2) **püstol** – tulirelv, mille üldpikkus on kuni 600 mm (kaasa arvatud) ja relvaraua pikkus kuni 300 mm (kaasa arvatud) ning mille padrunid võivad padrunitalves paikneda ühes või mitmes reas;
- 3) **revolver** – trumliga tulirelv, mille üldpikkus on kuni 600 mm (kaasa arvatud) ja relvaraua pikkus kuni 300 mm (kaasa arvatud) ning mille trummel on nii padrunitalveks kui ka padrunitipesaks.³

Tulirelvade padruneid liigitatakse:

- 1) kesktulepadrun;
- 2) ääretulepadrun.⁴

Tunnuste järgi liigitatakse tulirelvad:

- 1) **sileraudne** - tulirelv on relv, mille relvaraua õõs on sile, ilma vintsooneta. Enamasti jahirelvad, revolverid, suurekaliibrilised püssid.
- 2) **vintraudne** - tulirelva iseloomustavad selle rauas vindikujulised sisselõiked, mida mööda suundudes saab kuul pöörleva liikumise. Selle tulemusena tagatakse suurem kuuli tappev toimekaugus ja tabav laskekaugus.
- 3) **kombineeritud tulirelv**- on sile-ja vintraudade kombinatsiooniga tulirelv.

---

³ Relvaseadus, Vastu võetud 13.06.2001, jõustumine 31.03.2002 - RT I 2001, 65, 377 ... RT I, 20.03.2013, 25, § 12 lg 1

⁴ *Ibid.*, § 12 lg 2.

Enamus toodetavatest tulirelvadest, peale haavlitega laetavate jahipüsside, on vintraudsed.⁵

Tsiviilkäibes olevad relvad ning relva- ja padrunikollektsiooni kuuluvad relvad kantakse teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Registrisse ei kanta piiramata tsiviilkäibega relva, kumminuia, ekspordiks valmistatud relva ega transiitsaadetises olevat relva. Relvad kantakse registrisse ka Eestisse sisseveol ja igakordsel registreerimisel omaniku või valdaja nimele.

1.2. Relvaloa ja soetamisloa taotlemise protseduur

Nagu juba eelpool sai nimetatud, põhilise kasutusvaldkonna järgi jagunevad relvad sõjaväerelvadeks, teenistusrelvadeks ja tsiviilrelvadeks. Tsiviilkasutusse mõeldud relvi võib Eestis omada ja vallata Eesti Vabariigi (edaspidi EV) kodanik, Eestis alalist või tähtjalist elamisluba omav isik - sporditulirelva, pneumo-, heit- ja külmrelva, välja arvatud kumminui, vastava spordialaga tegelemiseks, jahitulirelva jahipidamiseks, gaasirelva ja sileraudset püssi turvalisuse tagamiseks (enese ja vara kaitseks) kui ta on vähemalt 18-aastane, kõiki tsiviilkäibesse lubatud relvi, kui ta on vähemalt 21-aastane.

Relva soetamiseks peavad relvaloa taotlejad olema teadlikud relvaseadusest ja tegema endale selgeks, millisel otstarbel endale relva üldse soovitakse. Relvade⁶ käsitlemisel on möödapääsmatu kõigi ohutusnõuete tundmine ning kõrvalekaldumatu täitmine. See kehtib ühtviisi nii tulirelvade kui ka õhkrelvade kohta⁷ (silmas on peetud tsiviilkäibes tulirelvade soetamise aluseid ja põhimõtteid).

RelvS alusel väljastab PPA relvasoetamislubasid - relvade soetamiseks, relvaloa või paralleelrelvaloa relva edasiseks hoidmiseks/kandmiseks ehk käitlemiseks,

---

⁵ *Ibid*, § 12 lg 3.

⁶ Definiitsioon osas "Mõisted"

⁷ Eesti Olümpiakomitee, "Laskmine" (Tallinn, 2008), lk 9, <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/18696/9789985980828.pdf?sequence=1> (18.02.2013).

kollektioneerimisel relvade kollektioneerimiseks, relvakandmisloa juriidilise isiku relva kasutamiseks tööülesannete täitmiseks.

Tulirelva soetamiseks vajaliku loa ja relvaloa hankimine nõuab pikka dokumentatsiooni ajamist ja politsei vahet käimist. Relvaostuloa ehk relvasoetamisloa või relvaloa saamiseks tuleb füüsilisel isikul esitada elukohajärgsele prefektuurile kirjalik avaldus - füüsilise isiku soetamisloa ja relvaloa taotlus (LISA 1), milles näitab soetamiseks soovitava relva otstarbe ja liigi või konkreetse relva andmed, isikuttõendav dokument, arstliku läbivaatuse alusel tehtud järeldusotsus ning kaks fotot. Tasub riigilõivu. Kõigi nõutavate dokumentide esitamise ja riigilõivu tasumise päevast alates vaatab PPA hiljemalt kahe kuu jooksul läbi füüsilise isiku taotluse soetamisloa või relvaloa saamiseks.

Relvasoetamisluba annab selle omajale õiguse loal märgitud relvaliigi hulka kuuluva relva ja laskemoona soetamiseks, selle järgnevas hoidmiseks ja edasitoimetamiseks kuni relva registreerimiseni. Soetamisluba antakse ainult seda liiki relva soetamiseks, mis vastab otstarbele, mille jaoks relva taotletakse.

Enamasti soetatakse relv, kas jahipidamiseks või enese ja oma vara kaitseks. Samuti on võimalik soetada relva ka vastava spordialaga tegelemiseks, kutsealal tegutsemiseks ning kollektioneerimiseks. RelvS järgi tuleb tulirelva soetusloa ja relvaloa saamiseks läbida erinevad nõuded. Taotlejal tuleb läbida relvaeksam: teooria ja tulirelva käsitlemise katse. Relvaluba kehtib 5 aastat. Relvaluba vahetatakse selle omaja avalduse põhjal relvaloa kehtivuse lõppemisel, kõlbmatuks muutumisel või relva või relvaloa omaja andmete muutumisel, samuti relvahoidla asukoha muutumisel.

1.3. Relvaloa taotleja tervisekontroll

Relvaloa taotlemise või relvaloa kehtivuse lõppemisel selle vahetamise protseduuri hulka kuulub ka vastava tervisekontrolli läbimine. Selleks pöördub relvaloa taotleja esmalt oma perearsti poole. Tervisekontrolli eesmärk on teha kindlaks taotleja tervislik sobivus taotletava relva liigi omamiseks ja kandmiseks. Relvaloa taotlemist

välistavate tervishäirete ilmnemisel, milleks võivad olla käitumis- ja psüühikahäired või kindlaks määratud püsiv füüsiline puue, relvasoetus- ja relvaluba ei väljastata. Soetamisloa ja relvaloa taotleja tervisekontrolli korra, loa andmist välistavate tervishäirete loetelu ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded kehtestab Vabariigi Valitsus.⁸

Arsti juurde võtab taotleja kaasa isikut tõendava dokumendi ning alaliselt või ajutiselt kasutatavad abivahendid (prillid, kontaktläätsed, kuulmisaparaat, proteesid). Taotleja esitab tervisekontrolli tegijale isikut tõendava dokumendi ning seejärel täidab tervisekontrolli kaardi tervisedeklaratsiooni osa (LISA 2). Relvaloa taotleja kinnitab tervisekontrolli kaardi esimeses osas esitatud andmete õigsust oma allkirjaga. Tervisekontrolli tegija teeb või korraldab taotleja terviseseisundi tervisenõuetele vastavuse hindamiseks vajalikud terviseuuringud ning kannab terviseuuringute tulemused tervisekontrolli kaardile. Terviseuuringute tulemusi tõendavaid dokumente säilitatakse koos taotleja tervisekontrollikaardiga (LISA 3).

Perearst kaasab koostööks psühhiaatri ja suunab taotleja vajadusel eriarsti juurde. Relvaloa taotleja peab läbima tervisekontrolli mitte varem kui kolm kuud enne soetamisloa taotlemist. Tervisekontrolli tegija vormistab tervisekontrollikaardi alusel toodud vormikohase tervisetõendi ja väljastab selle taotlejale politseiasutusele esitamiseks.

Ohtlikuks võib pidada eksisteerivat võimalust, et relvad võivad sattuda kurjategijate või vaimselt ebastabiilsete inimeste käsutusse. Selline oht eksisteerib kahel põhjusel: esiteks on kontroll luba tahtva inimese vaimse tervise üle väga pinnapealne ning seda tõendit on lihtne saada, kui vaimne hälve ei ole väga silmnähtav - vahel juhtub ka, et perearst on taotleja perekonna tuttav või ei kohtu taotleja arstiga üldse - tõendi kirjutab välja meditsiiniõde. Samuti ei jõua enamasti politseini info sellest, kui inimene tunnistatakse vaimselt haigeks pärast relvaloa saamist. Teiseks on taunimisväärne, et kuigi relvasoetamisloa saamiseks tuleb teha relvatundmise eksam

---

⁸ Soetamisloa ja relvaloa taotleja tervisekontrolli kord, loa andmist välistavate tervishäirete loetelu ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded, vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 21.06.2007 nr 179, jõustunud 01.07.2007 - RT I 2007, 42, 308.

ja laskmistest, ei anna see mingit kindlustunnet, et inimene konkreetselt ostetavat relva tunneks.

1.4. Relvaeksam

Relva taotleja on kohustatud enne relvasoetamisloa väljastamist sooritama relvaeksami, mis koosneb teooriast ja tulirelva tundmisest ning laskmiskatsesest lasketiirus. Eksami teoreetilise osa küsimused ja eksamipiletid kinnitab PPA peadirektor. Eksamit saab sooritada vaid vastavalt taotletud tulirelva liigile (püss, püstol, revolver).

Igas eksamipiletis on 10 erinevast valdkonnast küsimust. Teoreetilisel eksamil kontrollitakse kontrollitava teadmisi järgmistes valdkondades:

- 1) relva soetamine, registreerimine, hoidmine, kandmine, võõrandamine;
- 2) tulirelva seaduspärane hoidmine, edasitoimetamine, kasutamine, kandmine, hooldamine;
- 3) kannatanule esmaabi andmine laskevigastuse korral;
- 4) vastutus relvaseaduse ja selle rakendamisaktide nõuete rikkumise eest;
- 5) ohutusnõuded relva käsitlemisel.⁹

Ebaõnnestunud katset võib korrata alles viie päeva pärast. Relvaeksami teooria osa õnnestunud sooritamisele järgneb tulirelvatundmise ning laskekatse osa lasketiirus. Tulirelva tundmisel peab taotleja teadma selle tulirelva osasid, mille relvaluba taotletakse. Kui eksamineeritav ei käsitse relva õigesti, teeb seda ebakindlalt või rikub ohutusnõudeid, siis laskmiskatse lõpetatakse ja loetakse mitte sooritatuks.¹⁰ Laskekatse loetakse sooritatuks, kui laskja tabab märklehe skooritavat ala distantsilt 25 meetrit. Märklehe parameetrid on "must" (ringid 7-10) läbimõõduga 200 mm ja märklehe ringide läbimõõt (ringid 1-10) läbimõõduga 500 mm¹¹. Laskekatse edukaks sooritamiseks peab eksamineeritav tabama püssist laskmisel kolmest lasust kolm ja

---

⁹ Lillemets, R., "Vajan relva 6", (Tallinn: Talmar & Põhi, 2009), lk 82.

¹⁰ Politsei- ja Piirivalveamet, „Relvaeksam“, <politsei.ee/et/teenused/relvaluba/relvaeksam/> (11.05.2013).

¹¹ Relvasoetamisloa või relvaloal taotleja eksami läbiviimise kord, Vastu võetud 06.12.2001 nr 95, jõustumine 31.03.2001, 133,1936 - RTL 29.12.2001 ... RTI, 29.12.2011,110, §6.

käsirelvast laskmisel kolmest lasust kaks märklehe skooritavasse alasse distantsilt 25 meetrit. Märkleht on standardne ja märgistatud. Laskekatse sooritamisel ei ole ajapiirangut. *Kui laskmiskatse teises osas tehakse ohtlikke vigu ja luuakse relva oskamatu käsitsemisega tulejoonel ohtlik olukord, siis laskmiskatse lõpetatakse ning loetakse mittesooritatuks.*¹²

Laskekatse ebaõnnestumise korral, võib seda korrata ühe kuu jooksul teoreetilise eksami sooritamise päevast. Kui laskmiskatse jääb sooritamata eelpool nimetatud perioodi vältel, tuleb sooritada uuesti teooriaksam. Relvaeksami eduka sooritamise korral väljastatakse relvaeksamiprotokollist väljavõte relvatoimikusse lisamiseks.

---

¹² Politsei- ja Piirivalveamet, „Relvaksam“, <politsei.ee/et/teenused/relvaluba/relvaksam/> *Supra nota* 10 (11.05.2013).

2. KONTROLL RELVALOA TAOTLEJATE JA OMAJATE ÜLE NING KAALUTLUSÕIGUS RELVASEADUSE RAKENDAMISEL

2.1. Relvaloa taotleja eelnev kontroll

Politsei teostab relvaloa taotlejale lubade väljastamisel eelkontrolli vastavalt RelvS.¹³ Eelkontrolli käigus teostab politseiametnik isiku suhtes päringu karistusregistrisse, samuti kontrollib olemasolevat infot politsei andmebaasidest MIS (Menetluse Infosüsteem) ja KAIRI (Politsei tööks vajalik infosüsteem). Politseile on pandud kohustus kontrollida relvaloa taotlejate tausta, nõudmata selleks taotleja käest eraelu puudutavaid andmeid:

- 1) elutingimusi, eluviisi ja turvalisust;
- 2) pereliikmete teadlikust relva soetamisest;
- 3) relva otstarve.

Politseiasutused, teostades relvalubade väljastamisega seotud eelkontrolli, loovad endale võimaluse vastavasisulise informatsiooni saamiseks elanikkonnaga suhtlemisel ja politseis kasutusel olevate andmebaasidega.

Eelkontrolli ja hilisema järelvalve käigus annab piirkonnapolitseinik hinnangu relva hoiukoha turvalisuse ja piirkonna kriminogeensuse kohta, kandes kogutud info andmekogusse edasise järelevalve planeerimiseks. Piirkonnapolitseinik koostab kogutud informatsioonist ettekande lubadetalitusele, kas relvaloa või soetamisloa taotleja on seadusekuulekas; ei ole hoidunud kõrvale kaitseväge teenistusest; on väär- või kuriteos karistamata ning poleks kuriteos kahtlustatav. Vastavalt saadud infot kasutab lubadetalitus otsuse vastuvõtmisel.

---

¹³ Relvaseadus, RT I 2001, 65, 377 ... RT I, 20.03.2013, 25, § 29 lg 1 p 1, 2.

2.2. Järelvalve teostamine relvaomanike suhtes

RelvS järgi ei tohi isikule relvasoetamis- ja relvaluba anda, kui isik hoiab kõrvale kaitseväeteenistusest; on varem kriminaalkorras karistatud; on kuulutatud kriminaalkorras tagaotsitavaks; tunnistatud kahtlustatavaks; võetud vastutusele süüdistatavana või on antud kohtu alla.¹⁴

Eel- ja järelkontrolli käigus on politseil võimalik saada andmeid karistusregistrist ja samuti ka politsei kasutusel olevast andmebaasist KAIRI ja MIS, kui isiku suhtes on alustatud menetlust, kuid ei ole jõustunud süüdimõistvat otsust.

Järelvalve teostamiseks suunab lubadetalitus piirkonnapolitseile tööülesande kontrollida relvaomaniku relvasid, relvahoiu tingimusi ja relvaluba. Vahepeel järelvalve teostamisega tegeleb politseinik, kelle piirkonnas relvaomanik elab. Piirkonnapolitseinik lepib eelnevalt relvaomanikuga kokku kontrollimise aja otse relvaomanikuga ning teavitab teostatava kontrolli eesmärgist. Juhul kui isik on kontrolli teostamise hetkel nähtavas joobes või tema tervislik seisund ei võimalda kontrolli teostamist, lepatakse kokku hilisem aeg. Kontrolli ei ole võimalik teostada või läbi viia ilma relvaomaniku juuresolekuta.

Politseiametnik kontrollib, kas relva hoiukohas või relvakapis asuvad isiku relvaloale kantud relvad. Kui relvakapis või hoiukohas on puudu relv või leitakse relv, mille omamiseks isikul luba puudub, peab andma relvaomanik koheselt selgitust selle relva kohta. Puuduva relva kohta peab relvaomanikul olema ette näidata nõuetekohaselt vormistatud akt (relva üleandmise ja vastuvõtmise akt)¹⁵, relva üleandmise kohta paralleelkasutusse (isikule kellele on väljastatud antud relval kohta politseiasutuse poolt paralleelrelvaluba), vastavat liiki relva kandmiseks väljastatud teisele relvaloale omanikule või akt üleandmise kohta relvade hoiustamiseks ettenähtud tegevusluba omavale juriidilisele isikule või politseiasutusele.

---

¹⁴ Riiigikontroll, „Relvaload füüsilistele ja juriidilistele isikutele: Kontrolliaruanne nr 2-5/04/56“, *Supra nota* 6, lk 12.

¹⁵ Relvaseadus, RT I 2001, 65, 377 ... RT I, 20.03.2013, 25, § 29 lg 4

Kui järelevalve käigus leitakse väiksemaid ja kergesti kõrvaldatavaid puudusi, koostatakse ettekirjutus ja määratakse koos kontrollitavaga mõistlik aeg puuduste kõrvaldamiseks. Mõistlikuks loetakse ajavahemikku, mis ei ületa ühte kuud.

Tõsiste puuduste korral võtab piirkonnapolitseinik kõik relvad ja relva olulised osad ning laskemoona akti alusel hoiule ja annab need esimesel võimalusel üle lubade talitusele edasiseks menetluseks. Kui ettekirjutusega määratud tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks on läbi, tehakse uus kontroll. Kui puudused on kõrvaldamata, võtab politseiametnik relvad ja laskemoona akti alusel hoiule.

Relvaomanike üle vahetu järelevalve teostamine on tänasel päeval enamjaolt vaid vastava piirkonna politseiametniku tööülesandeks. Väiksemates maapiirkondades võib seda meetodit pidada piisavalt tõhusaks ent tihedama asustusega linnades ei suuda piirkonnapolitseinik kogu tema vastutuses olevat territooriumi hallata.

2.3. Kaalutusõiguse rakendamine

Üldisemas plaanis tähendab kaalutus pädevust vabalt hinnata situatsiooni ja teha sellele vastav otsus.¹⁶ Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 4 lõike 2 kohaselt on haldusorganile antud kaalutusõiguse volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel.¹⁷ Ülesanne on sisse seada õiglane menetlemise kord ja teha sisult korrektseid otsuseid. Õiglase ja kvaliteetse otsuse tegemiseks ja piire oma töö ulatuses ülesannete täitmiseks peab ametnik (haldusorgan) järgima seadust ning seadusest tulenevat volitust, tööülesannete. HMS § 4 lõige 1 kohaselt on kaalutusõigus ehk (diskretsioon) haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel.¹⁸

Kaalutusõigusest on Tartu Ülikooli Õigusinstituudis Kaire Pikamäe varasemalt kirjutanud oma magistritöös, et seadus loob eeldused isikute võrdseks kohtlemiseks,

---

¹⁶ Merusk, K., Administratsiooni diskretsioon ja selle kohtulik kontroll (Juura, Õigusteabe AS, 1997), lk 10.

¹⁷ Haldusmenetlus seadus, 06.06.2001, jõustumine 01.01.2002 – RT I 2001, 58, 354 ... RTI, 23.02.2011, 8, § 4 lg 2.

¹⁸ *Ibid*, § 4 lg 1.

kuid juhtumite õiglaseks lahendamiseks tuleb täitevvõimul luua teatud tingimused. Need tekitatakse seadusandja poolt kaalutlusnormide abil. Kaalutlusnormidest tuleneva kaalutlusõiguse kohaldamise kaudu peab haldusorgan langetama otsuse, mis on kooskõlas kaalutlusnormi piiride ja eesmärgi, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja teiste õiguste üldtunnustatud põhimõtetega. Haldusasutus ei tohi kaalutlusõiguse teostamisel vastuollu minna kohaldatava seaduse eesmärgi ja mõttega. Tõlgendamise abil tuleb leida kriteeriumid, millest seaduseandja on seaduse loomisel lähtunud ja mida oluliseks pidanud. Haldusasutus ei saa kaalutlusotsustuse vastuvõtmisel lähtuda kaalutlustest, mis on vastuolus seaduse eesmärgiga. Vastuolu võib olla õigustatud juhul, kui seaduses püstitatud eesmärk on põhiseadusevastane.¹⁹

Kaalutlusõiguse kohaldamisel tuleb silmas pidada võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtet. Proportsionaalsuse põhimõtete kohaldamisel tuleb hinnata kolme näitajat: valitava õigusliku tagajärje sobivust, vajalikkust ning ka mõõdukust.

Kaalutlusõiguse rakendamisel seadusnormidel on ametniku seisukohalt vaadatuna eelkõige kolm mõõdet: seadus annab haldusele tegutsemiseks vajaliku volituse; seadus näeb ette ametniku ülesande arvestada oma tegevuses avalike huvidega ning seadus kujutab endast ka haldustegevuse piirangut. Õigusnormide siduvuse ning kohustuslikkuse alusel jaotatakse need rangelt kohustavateks ning kaalutlusõigust sisaldavateks normideks. Kaalutlusõiguse teostamine ei ole mitte haldusorgani õigus, vaid kohustus. Sõnad „võib“, „tohib“ ja „on õigustatud“ viitavad kaalutlusõiguse olemasolule.²⁰

Kaalutlusõiguse ehk diskretsiooni määratlusest tulenevalt võib eristada valikudiskretsiooni (võib valida lubatud abinõude vahel) ja otsustusdiskretsiooni (ametiasutusele on antud võimalus otsustada, kas ta tahab rakendada seadusega ettenähtud õiguslikku tagajärge või mitte).²¹ Olemuslikult on tegemist täiesti

---

¹⁹ Pikamäe, K., „Kaalutlusõiguse ja selle kohtulik kontroll“, magistr töö, Tartu Ülikooli Õigusteaduskond (2003), lk 5-16.

²⁰ Pikamäe, K., „Kaalutlusvigadest“, 14 *Juridica* (2006), nr 2, lk 80-81.

²¹ Schoch, C. *Methode und Kriterien der Konkretisierung Offener Normen durch die Verwaltung*. Zürich, 1984, S. 13. Refereeritud: Merusk, K., *Administratsiooni diskretsioon ja selle kohtulik kontroll* (Juura, Õigusteabe AS, 1997), lk 25.

erinevate esialgse õiguskaitse vahenditega, kus haldusorgan kaitseb seadusest tulenevaid õigusi, mõtet ning nõudeid. Täitmisel seadusest tulenevate vahenditega ning nendest kohaldamise eeldustest tulenevalt erinevad ka kaasnevad õiguslikud tagajärjed. Esialgse õiguskaitse funktsioon ongi tagada põhivaidluse tulemuse efektiivsus, mille kohaldamine peaks ära hoidma olukorra, kus põhivaidluse lahendamine ei ole enam kaebuse esitaja jaoks tulemuslik. Õiguskaitse ametnike ülesanne on kindlustada õigusrahu, et välistada kohtuvaidlused. Igal inimesel kui omaette indiviidil on õigus pöörduda tema õiguste ja vabaduste kaitseks kohtusse.

3. RIIGIKOHTU PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELVALVE KOLLEEGIUMI LAHENDITE ANALÜÜS SEOSSES SOETAMISLOA VÕI RELVALOA KEHTIVUSE PEATAMISE JA KEHTETUKS TUNNISTAMISEGA

Kehtiva RelvS²² sätestab soetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise alused. Relva soetamise või –loa kehtivus peatatakse või tunnistatakse kehtetuks juhul kui relvaloa omajat on karistatud väärteomenetluse korras sõiduki juhtimise eest lubatud alkoholi piirmäära ületades; kui loa omaja on tarvitanud, omanud või vullanud narkootilist või psühhotroopset ainet; kui isik on tunnistatud kahtlustatavaks või süüdistatavaks sõiduki joobeseisundis juhtimises, isikuvastases kuriteos või kuriteos, mis on toime pandud relvaga; kui loa omaja suhtes esineb põhjendatud kahtlus, et ta võib oma käitumisega ohustada teiste isikute turvalisust; isikupoolse relva kasutamisega on põhjustatud isiku surm, tervisekahjustus või varaline kahju.

Kahel juhul on nimetatud sätte teatud punktide vastuolu, EV põhiseadusega (edaspidi PS), analüüsinud Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium (edaspidi RKPSJKo– RelvS § 43 lg 1 p 2, PS vastasust lahendis nr 3-4-1-16-08²³ ning RelvS § 43 lg 3 p 2 koostoimes § 36 lg 1 p-ga 6 PS-vastasust lahendis nr 3-4-1-10-10.²⁴ Järgnevalt analüüsib autor ja annab ülevaate kahest eelpool nimetatud lahendist, miks ja milliste tulemusteni kolleegium nimetatud lahendites jõudis.

---

²² Relvaseadus, RT I 2001, 65, 377 ... RT I, 29.12.2011, 9.

²³ Relvaseadus § 43 lõike 1 punkt 2 põhiseaduslikkuse kontroll, põhiseaduslikkuse järelevalve asi nr 3-4-1-16-08, Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium, kohtuotsus, 26.03.2009.

²⁴ Relvaseaduse § 43 lõike 3 punkti 2 koostoimes § 36 lõike 1 punktiga 6 põhiseaduslikkuse kontroll, põhiseaduslikkuse järelevalve asi nr 3-4-1-10-10, Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium, kohtuotsus, 14.12.2010.

3.1. RKPJKo 3-4-1-16-08

Nimetatutest varasema kohtuotsuse aluseks oleva RelvS²⁵ tolleaegse redaktsiooni § 43 lg 1 p 2 sätestas, et soetamisloa või relvaloa väljastanud politseiprefektuur peatab loa kehtivuse, kui loa omaja on kriminaalmenetlusest tulenevatel asjaoludel kahtlustatav või süüdistatav. Menetlus jõudis põhiseaduse järelevalve kolleegiumini seoses A. Sarri kohtuasjaga.

Kolleegium hindas esmalt, millist põhiõigust nimetatud säte riivab. Oma 2009. aasta lahendis asus Riigikohus seisukohale, et PS ei nimetata õigust soetada või omada relva igapäevase põhiõigusena, kuid isiku õigus soetada ja omada relva võib olla hõlmatud PS § 19 lg-s 1 nimetatud õigusega vabale eneseteostusele. Isiku vaba eneseteostuse viisiks on ka jahipidamine, millega kohtualune A. Sarri relvalubade peatamise tulemusena enam tegeleda ei saanud. Jahipidamine on aga lubatud vaid isikul, kes omab relvaluba JahiS (edaspidi Jahiseadus) § 38 lg-d 1 ja 2 alusel.²⁶ Teisalt on füüsilisel isikul õigus relva soetada, omada ja vallata turvalisuse tagamiseks ehk enese ja oma vara kaitseks RelvS § 28 lg 1 punktid 1 ja 4 järgi. Ka turvalisuse tagamine kuulub PS § 19 lg-s 1 sätestatud üldise vabaduspõhiõiguse kaitsealasse.

Kokkuvõtlikult leidis kolleegium, et relvalubade kehtivuse peatamine võttis A. Sarrilt võimaluse kasutada relva jahipidamiseks ning enese ja vara kaitseks, millega riigivõim riivas kaebuse esitaja PS § 19 lõikes 1 sätestatud üldist vabaduspõhiõigust. Riigivõimu sekkumine kaebuse esitaja PS § 19 lõikes 1 sätestatud üldisesse vabaduspõhiõigusesse ei tähenda veel automaatselt selle õiguse rikkumist. Põhiõigust riivav õigusakt ei riku põhiõigust, kui see on põhiseaduspärane, st formaalselt ja materiaalselt PS kooskõlas. Formaalne põhiseaduspärasus tähendab, et põhiõigusi piirav õigustloov akt peab vastama pädevus-, menetlus- ja vorminõuetele ning määruse ja seadusereservatsiooni põhimõtetele. Kolleegium leidis lühidalt, et asjasse puutuv regulatsioon vastab formaalse põhiseaduspärasuse nõuetele. Materiaalne kooskõla põhiseadusega tähendab, et põhiõigust riivav õigusakt on kehtestatud PS

---

²⁵ Relvaseadus, RT I 2001, 65, 377 ... 2008, 1, 6.

²⁶ Jahiseadus, Vastu võetud 24.04.2002, jõustumine 01.03.2003 - RT I 2002,41,252...RT I ,30.12.2011,7.

lubatava eesmärgi saavutamiseks, olles eesmärgi saavutamiseks proportsionaalne abinõu.

Eeltoodu põhjal võib öelda, et jahil ei pea omama relva jahti pidamiseks. Samuti ei ole vajadus kasutada relva ning seda omada. JahiS-s on välja toodud, et jahti võib pidada mitmel viisil nagu hiilimisjaht, varitsemisjaht, peibutusjaht, ajujaht, otsijaht ning ulukite püüdmine. A.Sarri saab oma PS § 19 lg 1 sätestatud õigust jätkata jahipidamist ning omamata selleks jahipidamisrelvasid.

Kõnealuse RelvS § 43 lg 1 p 2 redaktsioon jõustus 24.07.2004. RelvS muutmise seaduse eelnõu seletuskirjast aga ei ilmne, miks kehtestati relvaloa kehtivusele ja selle kaudu relva omamisele kriminaalmenetluse ajaks just kõnealune piirang. Riigikogu põhiseaduskomisjon on oma arvamuses märkinud, et asjasse puutuva sättega põhjustatud riive eesmärk on ennetada ohtu inimeste elule ja tervisele. Kuna üldist vabaduspõhiõigust võib piirata põhjusel, mis ei ole põhiseadusega vastuolus, siis on tegemist üldise vabaduspõhiõiguse piiramiseks lubatava eesmärgiga. Kolleegium hindas riive põhiseaduspärasust nimetatud eesmärgist lähtuvalt. Kuigi seadusandja on piirangu kehtestanud legitiimset eesmärki silmas pidades, saab põhiõiguse riivet pidada õigustatuks vaid siis, kui on järgitud proportsionaalsuse põhimõtet. See tähendab, et riive peab olema eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Sobiv abinõu soodustab eesmärgi saavutamist. Sobivuse seisukohalt on ebaproportsionaalne abinõu, mis ühelgi juhul eesmärgi saavutamist ei soodusta. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, kuid isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne kui esimene. Abinõu mõõdukuse hindamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust ning teiselt poolt eesmärgi tähtsust.

Kolleegium leidis, et sättega taotletud piirang on oma eesmärgi (ennetada ohtu inimeste elule ja tervisele) saavutamiseks sobiv. Kuriteos kahtlustatav või süüdistatav isik võib olla ohtlik ning saab kasutada relva kuritegude toimepanemise jätkamiseks või kriminaalmenetluse takistamiseks. See võib omakorda kujutada ohtu inimeste elule ja tervisele. Relvaloa või soetamisloa kehtivuse peatamine tähendab RelvS § 44 kohaselt, et isik peab loa ja relva andma üle politseiprefektuurile ega saa seetõttu relva kasutades põhjustada ohtu inimeste elule või tervisele. Samuti leidis

kolleegium, et piirang on eesmärgi saavutamiseks vajalik. Ei leidu relvaloa kehtivuse peatamisele muud samaväärset alternatiivi, mis tagaks, et kahtlustatav või süüdistatav ei ohusta relvaga teiste isikute elu ja tervist. Laiemalt analüüsis kolleegium, kas soetamisloa või relvaloa kehtivuse kohustuslikus korras peatamine, kui loa omaja on kriminaalmenetlusest tulenevatel asjaoludel kahtlustatav või süüdistatav, on mõõdukas abinõu teiste isikute elu ja tervise kaitsmiseks.

Asjassepuutuva sättega kaasnev piirang on intensiivne – soetamisloa ja relvaloa kehtivuse peatamine riivab iga kahtlustatava või süüdistatava vaba eneseteostust viisil, mis võtab täielikult võimaluse kasutada relva jahipidamiseks ja turvalisuse tagamiseks. Kolleegium leidis, et loa kehtivuse peatamise mõju on küll ajutine, kuid siiski samaväärne kehtetuks tunnistamisega.²⁷ Mõlemas olukorras puudub isikul piirangu kehtivuse ajal relvaga jahipidamise ja turvalisuse tagamise võimalus. Pealegi ei tähenda asjaolu, et seadusandja oleks võinud kehtestada veelgi intensiivsema piirangu, et juba kehtestatud väiksema intensiivsusega piirang on mõõdukas lahendus. Vastukaaluks märkis kolleegium, et asjassepuutuva sättega kaitstakse väga kaalukaid õigushüvesid – inimeste elu ja tervist.

Siiski võib kahtlustatava või süüdistatava isikut ja kahtlustuse või süüdistuse sisu arvesse võttes selguda, et isik ei ohusta kaitstavaid õigushüvesid (inimeste elu ja tervist). Nimelt kulgeb kriminaalmenetlus kriminaalmenetlusõiguses kehtiva universaalsuse põhimõtte kohaselt ühetaoliselt, sõltumata toimepandud kuriteo liigist ja kahtlustatava või süüdistatava isikust. Seega ei arvesta kriminaalmenetluse alustamine ega toimetamine iseenesest toimepandud kuriteo olemust ega kahtlustatava või süüdistatava isikuomadusi.

Relv kui vahend on muu hulgas mõeldud elava objekti tabamiseks, kahjustamiseks või hävitamiseks. Seetõttu tekib vajadus ennetada relva- või soetamisloa kehtivuse peatamise kaudu ohtu inimeste elule või tervisele eelkõige elu- või tervisevastase kuriteo tunnustega teo toimepanemise korral, samuti sellise teo puhul, mille toimepanemisel kasutati relva. Samas sisaldab karistusseadustik palju

---

²⁷ Nimelt märkisid analüüsitavas lahendis Põhja Politseiprefektuur ja siseminister, et loa kehtivuse peatamine ajutise meetmena piirab isiku õigusi oluliselt vähemal määral, võrreldes loa kehtetuks tunnistamisega.

kuriteokoosseise, millega kaitstavaks õigushüveks ei ole inimese elu ega tervis või mis ei eelda relva kasutamist. Inimese elu ja tervis on olulisimad kuriteokoosseisudega kaitstavad õigushüved, kuid lisaks nendele kaitstakse karistusõigusega veel muid õigushüvesid, mille seotus inimese elu ja tervisega on minimaalne või puudub sootuks.

Kolleegium leiab, et inimeste elule ja tervisele põhjustatava ohu ennetamine on esmajoonel tagatud piirangutega, mis kehtivad relvaloa või soetamisloa andmise kohta. Puudub alus arvata, et isik, keda riik on enne usaldanud relva soetama ja omama talle relvaloa ning soetamisloa väljastamisega, muutuks igal juhul ebausaldusväärseks ja kujutaks ohtu inimeste elule ja tervisele pelgalt seetõttu, et tema vastu on alustatud kriminaalmenetlust.²⁸

Eeltoodut arvestades leidis kolleegium kõnealuses lahendis, et soetamis- või relvaloa kehtivuse kohustuslikus korras peatamine, kui loa omaja on kriminaalmenetlusest tulenevatel asjaoludel kahtlustatav või süüdistatav, ei ole mõõdukas abinõu teiste isikute elu ja tervise kaitsmiseks, kuna see ei võimalda arvestada kahtlustatava või süüdistatava isikut ja kahtlustuse või süüdistuse sisuks olevaid asjaolusid.

Eelpool toodud põhjendustele tuginedes tunnistas kolleegium RelvS § 43 lg 1 p 2 PS-ga vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda politseiprefektuuril arvestada kahtlustatava või süüdistatava relvasoetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamisel kahtlustatava või süüdistatava isikuga ja kahtlustuse või süüdistuse sisuks olevate asjaoludega.

Kolleegium lisab, et kõige paremini tagab ühelt poolt inimeste elu ja tervise kaitse ja teiselt poolt kahtlustatava või süüdistatava üldise vabaduspõhiõiguse kaitse, kui seaduse rakendajal on võimalik arvestada relvaloa või soetamisloa kehtivuse peatamisel kahtlustuse või süüdistuse sisuks olevate asjaoludega, kahtlustatava või süüdistatava isikuomadustega ning muude võimalike oluliste asjaolude ja põhjendatud huvidega. Üldise vabaduspõhiõiguse piiramisel ette nähtud

---

²⁸ Vastusena siseministri seisukohale, kes leidis, et ainuüksi isikule kahtlustatava või süüdistatava menetlusseisundi omistamisega kaasneb tema poolt relva kuritarvitamise oht.

kaalutlusruum väldib isiku muutumist riigivõimu objektiks ja aitab kaasa inimväärikuse tagamisele.

See ei tähenda, nagu ei võiks seadusandja näha ette situatsioone, kus politseiprefektuuril kaalutlusõigus puudub. Ka õigusakt, mis ei võimalda kaalutlusõigust, võib rakendamisel anda proportsionaalse tulemuse. Teatud juhtudel võib seadusandja ise jõuda kaalumise tulemusel põhjendatud järelduseni, et isikute põhiõigused ja -vabadused on tagatud ka menetleja kaalutlusõiguse olemasoluga. Seadusandjal on seega oma otsustusvabadust kasutades võimalik politseiprefektuurile suuremat kaalutlusõigust andmata piiritleda relvaseaduses need asjaolud, mille esinemisel tuleb relvaloa või soetamisloa kehtivus kohustuslikus korras peatada.²⁹

Kehtivas õiguses on kõnealust sätet oluliselt täiendatud. Nii sätestab RelvS § 43 lg 1 p 2 nüüd, et PPA peatab soetamisloa või relvaloa kehtivuse, kui loa omaja on kriminaalmenetlusest tulenevatel asjaoludel kahtlustatav või süüdistatav mootorsõiduki või trammi joobeseisundis juhtimises, isikuvastases kuriteos, tulirelva ja laskemoonaga seotud kuriteos või kuriteos, mis on toime pandud relva või relvana kasutatava muu esemega või sellega ähvardades.

3.2. RKPJKo 3-4-1-10-10

Oma 2010. aasta lahendis analüüsis Riigikohus RelvS § 43 lg 3 p 2 koostoimes §-ga 36 lg 1 p 6 PS-vastasust. Lahendi tegemise ajal kehtinud RelvS³⁰ § 43 lg 3 p 2 sätestas, et soetamisloa või relvaloa väljastanud politseiasutus tunnistab loa kehtetuks, kui loa omaja ei vasta enam käesoleva seadusega kehtestatud nõuetele või kui esineb käesoleva seaduse § 36 lõike 1 punktis 1–7, 9 või 10 või § 40 lõikes 1 nimetatud asjaolud. Sama redaktsiooni § 36 lg 1 p 6 kohaselt ei antud soetamisluba ega relvaluba füüsilisele isikule, kes on kriminaalkorras karistatud.

---

²⁹ RKPJKo 3-4-1-16-08, *Supra nota*19, lõik 37, 39.

³⁰ Relvaseadus. – RT I 2001, 65, 377 ... 2010, 43, 256.

V. Reiljan tunnistati KarS § 293 lg 2 punktide 2 ja 4 järgi süüdi aususe kohustuse rikkumisega seotud kuriteos, mis seisnes ametiisikuna suures ulatuses pistise nõudmises. Tema relvaluba tunnistati RelvS §-de 43 lg 3 p 2 ja 36 lg 1 p 6 alusel kehtetuks. Sarnaselt eelmises punktis analüüsitud kohtulahendile, asus ka kolleegium samadel põhjustel käesoleval juhul seisukohale, et PS ei nimetata õigust soetada või omada relva igapäevase põhiõigusega, kuid isiku õigus soetada ja omada relva võib olla hõlmatud PS § 19 lõikes 1 nimetatud vaba eneseteostuse õigusega ehk üldise vabaduspõhiõigusega. Pärast relvalubade kehtetuks tunnistamist asjassepuutuvate sätete alusel pidi V. Reiljan relvad politseiprefektuurile üle andma ja tal ei olnud enam õiguslikku vabadust relvaga jahil käia ja relvaga turvalisust tagada. Kolleegium leidis taas kord, et relvalubade kehtivuse peatamine võttis V. Reiljanil võimaluse kasutada relva jahipidamiseks ning enese ja vara kaitseks, millega riigivõim riivas kaebuse esitaja PS § 19 lõikes 1 sätestatud üldist vabaduspõhiõigust. Seetõttu piiravad need sätted V. Reiljani PS § 19 lõikes 1 sätestatud vaba eneseteostuse õigust.

Riigivõimu sekkumine kaebuse esitaja PS § 19 lõikes 1 sätestatud õigusesse ei tähenda veel iseenesest selle õiguse rikkumist. Põhiõigust piirav õigusakt ei riku põhiõigust, kui see on põhiseaduspärane ehk formaalselt ja materiaalselt PS kooskõlas. Formaalne põhiseaduspärasus tähendab, et põhiõigusi piirav õigustloov akt peab vastama pädevus-, menetlus- ja vorminõuetele ning määratuse ja seadusereservatsiooni põhimõtetele. Kolleegiumi hinnangul vastab asjassepuutuv regulatsioon formaalse põhiseaduspärasuse nõuetele.

Materiaalne kooskõla PS tähendab, et põhiõigust riivav õigusnorm on kehtestatud põhiseadusega lubatud eesmärgi saavutamiseks ja on selle saavutamiseks proportsionaalne. Vaba eneseteostuse õigust võib piirata seadusega või seaduse alusel põhjusel, mis ei ole PS vastuolus. Riigikohus tugines eelpool analüüsitud lahendile ja märkis, et relvaloa kehtivuse peatamise legitiimne eesmärk võib olla inimeste elu ja tervise kaitsmine. Kolleegium asus seisukohale, et ka kriminaalkorras karistatud isiku relvaloa kehtetuks tunnistamine on lubatud, et tagada inimeste elu ja tervise kaitse, samuti riigi julgeolek ja avalik kord. Nimetatud eesmärgid ei ole PS vastuolus.

Ehkki seadusandja on piirangu kehtestanud legitiimset eesmärki silmas pidades, saab põhiõiguse riivet pidada materiaalselt õiguspäraseks vaid siis, kui on järgitud PS §-st

11 tulenevat proportsionaalsuse põhimõtet. Proportsionaalsuse põhimõtte järgimine tähendab seda, et riive on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Sobivuse seisukohalt on vaieldamatult ebaproportsionaalne abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta eesmärgi saavutamist. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, kuid isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne kui esimene. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust ning teiselt poolt eesmärgi tähtsust.

Kuriteo eest süüdi mõistetud isiku relvaloa kehtetuks tunnistamine on sobiv abinõu, sest sellega on võimalik saavutada teiste isikute elu ning tervise kaitsmine ja riigi julgeoleku ning avaliku korra tagamine. Kui isik on toime pannud kriminaalkorras karistatava teo, siis võib ta olla ohtlik ja saaks relva kasutada uute kuritegude toimepanemiseks. See võib omakorda kujutada ohtu inimeste elule ja tervisele, riigi julgeolekule ning avalikule korrale. Relvaloa või soetamisloa kehtetuks tunnistamine tähendab RelvS § 44 kohaselt seda, et isik peab relvaloa ning soetamisloa ja relva andma üle politseiasutusele ja ta ei saa seetõttu relva kasutades põhjustada ohtu nimetatud õigushüvedele.

Piirang on eesmärgi saavutamiseks ka vajalik. Kolleegiumi hinnangul ei ole relvaloa kehtivuse peatamisele muud samaväärset alternatiivi, mis tagaks, et kuriteo toimepannud isik ei ohusta relvaga teiste isikute elu, tervist, riigi julgeolekut ega avalikku korda. Kolleegium kaalus relvaloa või soetamisloa kehtetuks tunnistamisest leebema vahendina loa kehtivuse peatamist kuni kuriteo eest karistatud isiku karistusandmete kustutamiseni karistusregistri seaduse kohaselt. Kolleegium leidis, et relvaloa või soetamisloa peatamine ei ole eesmärkide saavutamiseks sama tõhus kui loa kehtetuks tunnistamine. Loa kehtivuse peatamise korral tuleks luba pärast karistusandmete kustutamist automaatselt tagastada. Varem kriminaalkorras karistatud isiku puhul on aga vajalik ka pärast karistusandmete kustutamist uuesti veenduda, et isik sobib relva käitlema.

Kolleegium leidis, et kuriteo eest karistatud isiku relvaloa kehtetuks tunnistamine ei ole mõõdukas. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. Mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb ühelt poolt kaaluda vaba eneseteostuse piiramise ulatust ja

intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärki kaitsta teiste isikute elu ja tervist, riigi julgeolekut ja avalikku korda.

Asjassepuutuvate normidega põhjustatud piirang on väga intensiivne. Soetamisloa ja relvaloa kehtetuks tunnistamine piirab iga kuriteo eest karistatud isiku vaba eneseteostust viisil, mis võtab isikult täielikult võimaluse kasutada relva jahipidamiseks ja turvalisuse tagamiseks kuni võimaliku uue loa saamiseni. Uue loa saamine pärast karistusandmete kustutamist karistusregistrist eeldab aga loa taotlemist, millega kaasneb isiku jaoks aja- ja rahakulu.

Relvade sattumine selliste isikute kätte, kes ei suuda või ei soovi neid seaduskuulekalt käidelda, tekitab potentsiaalse ohu teiste isikute elule ja tervisele, riigi julgeolekule ja avalikule korrale. Samas ei ole kuriteo eest karistamise fakt iseenesest kaalukas, põhjus kaalutusõiguse absoluutseks välistamiseks nende isikute suhtes, kellele riik on varem usaldanud relva. Kuriteo eest süüdi mõistmine ei tähenda seda, et isik oleks seetõttu relva kasutades edaspidi alati ohtlik. Seetõttu ei ole põhjendatud relvaloa kehtetuks tunnistamine kuriteo toime pannud isikut ja kuriteo asjaolusid arvesse võtmata.

Kolleegium asus seisukohale, et kaalutusõigust välistav relvaseaduse regulatsioon ei arvesta võimalusega, et iga kriminaalkorras karistatud isik ei pruugi kaitstavaid õigushüvesid relvaga rünnata. Kolleegiumi arvates ei saa igasuguse kuriteo ja iga isiku puhul ka tõenäosus, et kaitstavaid õigushüvesid relvaga rünnatakse, olla sedavõrd suur, et ilma kaalumata tunnistada isiku relvaluba kehtetuks. Kolleegium leidis, et ka relvaloa kehtetuks tunnistamisel tuleb arvestada kriminaalkorras karistatud isiku ja tema toimepandud kuriteo asjaoludega. Kriminaalkorras karistatud isiku relva soetamise loa või relvaloa kehtetuks tunnistamine kaalutusõigust välistades ei ole mõõdukas abinõu teiste isikute elu ja tervise, riigi julgeoleku ja avaliku korra kaitsmiseks, kuna see ei võimalda arvestada asjaolu, et kriminaalkorras karistatud isik ei tarvitse loa kehtetuks tunnistamisega kaitstavaid õigushüvesid kahjustada. Kolleegium soovib aga rõhutada, et mõnede tahtlike kuritegude (nt terrorism, isikuvastased kuriteod või kuriteod, mille toimepanemisel kasutati relva) toimepanemise eest karistatud isikute relvaloa kehtetuks tunnistamise ilma kaalutusõiguse võimaldamiseta võib lugeda põhjendatuks.

Lähtudes eelnevast, tunnistab kolleegium RelvS § 43 lõike 3 punkti 2 koostoimes § 36 lõike 1 punktiga 6 vastuolus olevaks PS § 19 lõikega 1 ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu.

Kolleegium selgitas, et kõige paremini tagab ühelt poolt inimeste elu ja tervise kaitse, riigi julgeoleku ning avaliku korra ja teiselt poolt kriminaalkorras karistatud isiku üldise vabaduspõhiõiguse kaitse, kui RelvS kohaldajal on võimalik arvestada relvaloa või soetamisloa kehtetuks tunnistamisel kriminaalkorras karistatud isiku, toimepandud kuriteo asjaolude ja muude oluliste asjaoludega ning põhjendatud huvidega. Üldise vabaduspõhiõiguse piiramisel ette nähtud kaalutusruum väldib isiku muutumist riigivõimu objektiks ja aitab kaasa inimväärikuse tagamisele.

Kolleegium märkis täiendavalt, et see ei tähenda, et seadusandja ei võiks kehtestada selliseid regulatsioone, kus soetamisloa või relvaloa andjal ei ole kaalutusõigust. Ka õigusakt, mis ei võimalda kaalutusõigust, võib olla põhiseadusega kooskõlas. Seadusandja võib ise jõuda kaalumise tulemusel põhjendatud järelduseni, et isikute põhiõigused ja -vabadused on tagatud ka menetleja kaalutusõiguse olemasoluga. Seadusandjal on otsustusvabadust kasutades võimalik piiritleda relvaseaduses asjaolud, mille esinemisel tuleb kriminaalkorras karistatud isiku relvaluba või soetamisloa kohustuslikus korras kehtetuks tunnistada.³¹

Lahendi tulemusena kanti kehtiva RelvS §-de 43 lg 1 p 2 ja 36 lg 2 p 6 juurde järgmine märge: Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab RelvS § 43 lg 3 p 2 koostoimes § 36 lg 1 punktiga 6 PS vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu.

---

³¹ RKPJKo 3-4-1-10-10. *Supra nota* 20, lõik 65.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk on anda ülevaade relvasoetamisloa ja relvaloa väljastamisest, eel-ja järelkontrollist relvaloa taotlejate ja relvaomanike üle ning kaalutusõiguse rakendamisest relvaseadusega tulenevatest toimingutes. Lõputöö eesmärgi saavutamiseks analüüsiti kahte RelvS-s rakendamise suhtes jõustunud olulise tähtsusega Riigikohtu lahendit. Riigikohtu poolt RelvS muudetud paragrahvid lähevad hetkel kehtiva relvaseadusega vastuollu.

Lõputöö käigus selgus, et soetamisloa ja relvaloa taotlemise protseduur on pikaajaline ning keeruline protsess. Taotlejate suhtes teostatakse põhjalik taustakontroll piirkonnapolitseainiku poolt, läbida tuleb tervisekontroll ning sooritada tuleb teoreetiline eksam ja relva käsitlemise ning laskmisoskuse eksam. Võtma vastu teatud haldusmenetluslikud otsused, millega seoses võidakse relvaomanike staatus peatada või kehtetuks tunnistada. Ametnike poolt relvasoetamisloa ja relvaloa kehtivuse peatamisel või kehtetuks tunnistamisel kasutatakse alati kaalutusõigust ning vaadeldakse ja kaalutakse proportsionaalsuse põhimõtet.

Töös käsitletud esimese kohtulahendi analüüsist RKPJKo 3-4-1-16-08, selgus, et 26.03.2009 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelvalve kolleegium RelvS toleaege redaktsiooni § 43 lg 1 p 2 PS-ga vastuolus olevaks ja kehtestas osas, milles see ei võimalda PPA-l arvestada kahtlustatava või süüdistatava relvasoetamisloa või relvaloa kehtivuse peatamisel kahtlustatava või süüdistatava isikuga ja kahtlustuse või süüdistuse sisuks olevate asjaoludega. Kui tegemist on kriminaalmenetlusega, mille ese ei ole elu- või tervisevastane kuritegu ega esine muid relva kuritarvitamise ohtu kujutavaid asjaolusid, pole relva soetamisloa või relvaloa kehtivuse kohustuslikus korras peatamine mõõdukas abinõu teiste isikute elu ja tervise kaitsmiseks. 2009 aasta lahendis asus Riigikohus seisukohale, et PS-s ei nimetata õigust soetada või omada relva igäühe põhiõigusena, kuid isiku õigus soetada ja omada relva võib olla hõlmatud PS § 19 lg-s 1 nimetatud õigusega vabale

eneseteostusele. Kolleegium hindas esmalt, et põhiõigus riivab A.Sarri relvalubade peatamise tulemusena vabale eneseteostamise tulemusel tegeleda jahipidamisega. Asjassepuutuva sättega kaasnev piirang on intensiivne – soetamisloa ja relvaloa kehtivuse peatamine riivab iga kahtlustatava või süüdistatava vaba eneseteostust viisil, mis võtab täielikult võimaluse kasutada relva jahipidamiseks või turvalisuse tagamiseks. Lahendis märkisid Põhja prefektuur ja siseminister, et loa kehtivuse peatamine ajutise meetmena piirab isiku õigusi oluliselt vähemal määral, võrreldes loa kehtetuks tunnistamisega.

RKPJKo 3-4-1-10-10 analüüsist selgus, et 2010 aasta Riigikohtu lõpplahendi põhjal 14.12.2010 tunnistas Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium tollaegse redaktsiooni RelvS § 43 lg 3 p 2 koostoimega §-de 36 lg 1 p 6 põhiseaduse vastaseks. Lahendi tegemise ajal kehtinud RelvS § 43 lg 3 p 2 sätestas, et soetamisloa või relvaloa väljastanud politseiasutus tunnistab loa kehtetuks, kui loa omaja ei vasta enam seadusega kehtestatud nõuetele või kui esineb RelvS § 36 lõike 1 punktis 1–7, 9 või 10 nimetatud asjaolud. Sama redaktsiooni § 36 lg 1 p 6 kohaselt ei antud soetamisluba ega relvaluba füüsilisele isikule, kes on kriminaalkorras karistatud. V. Reiljan tunnistati KarS § 293 lg 2 punktide 2 ja 4 järgi süüdi aususe kohustuse rikkumisega seotud kuriteos, mis seisnes ametiisikuna suures ulatuses pistise nõudmises. Tema relvaluba tunnistati RelvS §-de 43 lg 3 p 2 ja 36 lg 1 p 6 alusel kehtetuks.

Autori seisukoht on, et jahipidamistel ei pea kasutama relva ega pea omama relva. JahiS on toodud välja, et jahipidamine on uluki jälitamine, püüdmine, tabamine või surmamine. Jahipidamisel on lubatud jahipidamisviisideks hiilimisjaht; varitsusjaht; peibutusjaht; ajujaht; otsijaht; urujaht; uluki püüdmine. Autor olles põhjalikult läbi lugenud ja analüüsinud Riigikohtu suhtes kohtulahendid (V.Reiljan ja A.Sarri), on seisukohal, et EV PS § 12 ning vastavate jõustunud RK lahenditega RelvS –sse sisse toodud muudatustega on võimalus mitmete süütegude puhul RelvS-t omakasuks pöörata.

Kokkuvõtvalt leiab autor, et hetkel kehtiv RelvS nõuab selle rakendamisel iga menetlusaluse isiku suhtes teostavate toimingute teostamisel individuaalset lähenemist.

Varasem RelvS redaktsioon oli autori seisukohalt enne riigikohtusse jõudmist konkreetssem. Näiteks iga kuriteo toime panemisel oli kohustus relvaomanikul relvaluba kehtetuks tunnistada. Hetkel kehtiva RelvS kohaselt on menetlejal kohustus arvestada süüteo toime pannud isikut ja tema poolt toime pandud tegu. Samuti on kehtivas RelvS-s mitmes paragrahvis vastuolusid. Seoses Riigikohtu lahenditega on mõningad seadusepunktid osaliselt tunnistatud põhiseadusevastaseks ning tühistatud, samas sarnase sisuga teised paragrahvid on jäänud tähelepanuta, mistõttu esineb mitmeid vastuolusid. Näiteks RelvS § 43 lg 3 p 2 sätestatu puhul tuleb relvaluba tunnistada kehtetuks kui relvaloa omaja ei vasta enam RelvS § 36 (relvaloa väljastamist välistavad asjaolud) nõuetele. 14.12.2010.a. tunnistati Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsusega relvaseaduse § 43 lõike 3 punkti 2 koostoimes § 36 lõike 1 punktiga 6 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda soetamis- või relvaloa kehtetuks tunnistamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu. Selgub asjaolu, et relvaluba tuleb peatada, kui isik on väärteokorras karistatud või kriminaalmenetluses tunnistatud kahtlustatavaks või süüdistatavaks, kuid juba süüdimõistva kriminaalkaristuse puhul relvaloa peatamine või kehtetuks tunnistamine on raskendatud. Ametnikule on seadusest tulenevalt pandud kohustuseks kaalutusõigus ning seaduse proportsionaalne rakendamine, ent täpsemad suunised puuduvad. Süüteo toimepannud isikule tuleb võimaldada ära kuulamine, st tal on õigus enese süü kohta anda ütlusi ja esitada vastuväiteid, miks ei peaks temalt relva omamise õigust ära võtma. Arvestada tuleb relvaloa omaniku isikut ning toimepandud süütegu, kuid milliste parameetritega, ei ole selgitatud.

Eelkontroll relvaloa taotlejate üle on intensiivne. Eelkontrollis selekteeritakse välja võimalikud õigusrikkumised ja tulirelva kättesaadavus on juhuslikele inimestele raskendatud või täiesti võimatu. Kindlasti tuleks autori seisukohalt vaadatuna, RelvS tõhusamaks täiendamiseks, üle vaadata põhjalikumalt RelvS § 36 koostoime RelvS § 43 sätestatud relvaloa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise aluseks olevad asjaolud. Samuti tuleks relvaomanike ja -kasutajatega tekkivate probleemide lahendamisel teha paremat koostööd või leida ühendus erinevas organisatsioonides - politsei, häirekeskus, meditsiinitöötajad ja ühiskond. Autori seisukohalt vaadatuna võiks relvalubade tõhusamaks järelkontrolli teostamiseks olla veelgi põhjalikum ülevaade piirkonnapolitseiniku poolt.

РЕЗЮМЕ

Дипломная работа носит название «Основания для выдачи разрешения на приобретение оружия, разрешения на оружие; последующий контроль и применение дискреционного права при приостановлении разрешений на оружие, исходя из решений Государственного суда». Работа написана на эстонском языке на 35 страницах и состоит из четырёх глав.

В дипломной работе рассматриваются следующие темы: заявление ходатайства на получение разрешения на приобретение оружия и разрешения на оружие и сопряжённые с заявлением ходатайства действия; виды огнестрельного оружия, предварительный и последующий контроль над заявителем ходатайства; в работе разъясняется дискреционное право и анализируются два решения коллегии по конституционному надзору Государственного суда.

По мнению автора, прежний «Закон об оружии» до прохождения его в Государственный суд был более конкретным. На данный момент в нескольких статьях действующего «Закона об оружии» наблюдаются противоречия. В связи с решениями Государственного суда некоторые пункты закона частично признаны антиконституционными и отменены. В то же время другие статьи со схожим содержанием не были приняты во внимание, ввиду чего в законе наличествует ряд противоречий.

В силу закона на чиновника возлагается обязанность применения дискреционного права и пропорционального применения закона, но более конкретные руководства отсутствуют. Под применением дискреционного права имелся в виду принцип равного обращения и пропорциональности. При применении пропорциональности оценивалась уместность, необходимость и умеренность.

14.12.2010 решением коллегии конституционного надзора Государственного суда пункт 2 часть 3 статьи 43 в совместном действии с пунктом 6 части 1 статьи 36 «Закона об оружии» были признаны противоречащими Конституции и недействительными в той части, которая при признании разрешения на

приобретение оружия или разрешения на оружие недействительными не позволяет учитывать наказания лица в уголовном порядке или совершённые лицом деяния. Выяснилось то обстоятельство, что разрешение на оружие нужно приостановить, если лицо было наказано в деликтном порядке или признано подозреваемым или обвиняемым в уголовном производстве, однако уже в случае обвинительного уголовного наказания приостановление разрешения на оружие или признание его недействительным затруднено. По мнению автора настоящей работы для внесения более эффективных дополнений в «Закон об оружии» необходимо непременно более основательно пересмотреть совместное действие статьи 36 «Закона об оружии» и установленных в статье 43 «Закона об оружии» обстоятельств, являющихся основанием для приостановления действия разрешения на оружие и признания указанного разрешения недействительным.

Предварительный контроль над заявителями ходатайств эффективен. В ходе предварительного контроля выявляются возможные правонарушения; доступность огнестрельного оружия случайным лицам затруднена или совершенно невозможна. По мнению автора, для осуществления более эффективного последующего контроля над разрешениями на оружие со стороны участковых полицейских могли бы предоставляться ещё более основательные обзоры.

KASUTATUD KIRJANDUS

Eesti Olümpiakomitee, "Laskmine" (Tallinn, 2008), <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/18696/9789985980828.pdf?sequence=1> (18.02.2013).

Haldusmenetlus seadus, 06.06.2001, jõustumine 01.01.2002 – RT I 2001, 58, 354 ... RT I, 23.02.2011, 8.

Jahiseadus, Vastu võetud 24.04.2002, jõustumine 01.03.2003, RT I 2002,41,252...RT I, 30.12.2011,7.

Lillemets, R., "Vajan relva 6", (Tallinn: Talmar & Põhi, 2009).

Merusk, K., Administratsiooni diskretsioon ja selle kohtulik kontroll (Juura, Õigusteabe AS, 1997).

Pikamäe, K., "Kaalutusvigadest", 14 *Juridica* (2006), nr 2.

Pikamäe, K., "Kaalutusõiguse ja selle kohtulik kontroll", magistritöö, Tartu Ülikooli Õigusteaduskond (2003).

Politsei- ja Piirivalveamet, „Relvaeksam“, <politsei.ee/et/teenused/relvaluba/relvaeksam/> (11.05.2013).

Politsei ja piirivalve seadus, 06.05.2009, jõustumine 01.01.2010, osaliselt 01.01.2012 RT I, 2009,26,159 (13.02.2013).

Relvaseadus, Vastu võetud 13.06.2001, jõustumine 31.03.2002, RT I 2001, 65, 377 ... RT I, 20.03.2013, 25.

Relvaseadus, RT I 2001, 65, 377 ... RT I, 29.12.2011, 9.

Relvaseadus, – RT I 2001, 65, 377 ... 2010, 43, 256.

Relvaseadus, – RT I 2001, 65, 377 ... 2008, 1, 6.

Relvaseaduse § 43 lõike 3 punkti 2 koostoimes § 36 lõike 1 punktiga 6 põhiseaduslikkuse kontroll, põhiseaduslikkuse järelvalve asi nr 3-4-1-10-10, Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelvalve kolleegium, kohtuotsus, 14.12.2010.

Relvaseadus § 43 lõike 1 punkt 2 põhiseaduslikkuse kontroll, põhiseaduslikkuse järelvalve asi nr 3-4-1-16-08, Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelvalve kolleegium, kohtuotsus, 26.03.2009.

Relvasoetamisloa või relvaloa taotleja eksami läbiviimise kord, Vastu võetud 06.12.2001 nr 95, jõustumine 31.03.2001, 133,1936 - RTL 29.12.2001 ... RTI , 29.12.2011,110.

Riigikontroll, „Relvaload füüsilistele ja juriidilistele isikutele: Kontrolliaruanne nr 2-5/04/56“ (Tallinn, 2004), lk 7, <digar.nlib.ee/digar/show/?id=676> (25.02.2013).

*Schoch, C. Methode und Kriterien der Konkretisierung Offener Normen durch die Verwaltung. Zürich, 1984, S. 13.

Soetamisloa ja relvaloa taotleja tervisekontrolli kord, loa andmist välistavate tervisehäirete loetelu ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded, vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 21.06.2007 nr 179, jõustunud 01.07.2007 - RT I 2007, 42, 308.

LISA 1. FÜÜSILISE ISIKU SOETAMSLOA/RELVALOA TAOTLUS

FÜÜSILISE ISIKU SOETAMISLOA /RELVALOA TAOTLUS
..... PREFEKTUUR

EES- JA PEREKONNANIMI.....

ISIKUKOOD .....

ELUKOHT .....

KONTAKTTELEFON .....E- MAIL .....

PASS VÕI ID KAART NR .....
NUMBER VÄLJA ANTUD

TÖÖKOHT .....

AVALDUS

PALUN VÄLJASTADA RELVASOETAMISLUBA/RELVALUBA .....
RELVA MARK JA LIIK

RELVA VAJAN:

A) JAHIPIDAMISEKS .....
(JAHITUNNISTUSE NR, VÄLJASTAMISE .KUUPÄEV NING VÄLJASTAJA, . KEHTIV KUNI)

B) LASKESPORDIGA TEGELEMISEKS .....

C) ENESE JA VARA KAITSEKS; (LITSENTSI NR, KEHTIVUS)

D) AMETIALAL TEGUTSEMISEKS.

RIIGILÕIVUD TASUTUD .....

(SUMMA) (TASUMISE KUUPÄEV)

RIIGILÕIV RELVASOETAMISLOA, RELVALOA, PARALLEELRELVALOA, RELVAKANDMISLOA VÕI
KOLLEKTSIONEERIMISLOA

TAOTLUSE LÄBIVAATAMISE EEST 12,78 EUROT (RIIGILÕIVU SEADUSE §249 LG 1).

LISAN

A) TERVISETÕENDI

B) KAKS FOTOT MÕÖTMETEGA 30x40MM

C) KOOPIA ISIKUT TÕENDAVAST DOKUMENDIST (PASS, ID KAART)

D) ELAMISLUBA (VÄLISMAALANE)

E) JAHITUNNISTUS (KUI RELVA SOOVITAKSE OSTA JAHIPIDAMISEKS)

F) SPORDIORGANISATSIOONI LIIKMELISUST TÕENDAV DOKUMENT (RELVA SOETAMINE SPORDIALAGA
TEGELEMISEKS)

“.....” ..... 201... A .....

ALLKIRI

LISA 2. SOETAMISLOA VÕI RELVALOA TAOTLEJA TERVISEKONTROLLI KAART

Tervishoiuteenuse osutaja:

Nimi: .....

Address: .....

Telefon: .....

Tegevusloa number: .....

SOETAMISLOA VÕI RELVALOA TAOTLEJA TERVISEKONTROLLI KAART

Elukoht ..... Telefon .....

Eesnimi .....

Perekonnanimi .....

Isikukood .....

Isikut tõendava dokumendi nimetus ja number .....

I. osa TERVISEDEKLARATSIOON

<i>Kas põete järgmisi haigusi:</i>	JAH	EI
kõrgvererõhutõbi, III staadium		
südame raske rütmihäire		
insuliinsõltuv diabeet		
diploopia ehk kahelinägemine		
psüühikahäired		
teadvusekaotusehood (epilepsia)		
tasakaaluhäired		
<i>Kas tarvitate:</i>		
kannabinoide, opioide, stimulaatoreid, hallutsinogeene		
psühhotroopseid aineid		
<i>Kas esineb alkoholi liigtarbimist?</i>		
<i>Kas esineb järgmine puue:</i>		
ühe käe osaline või täielik puudumine		
laskekäel pöidla või kolme või enama sõrme puudumine		
ühe käe osaline või täielik halvatus		
laskekäe tremor		
laskekäe koordinatsioonihäired		
liigeste jäikus		

Kinnitan andmete õigsust

Kuupäev .....

Isiku allkiri .....

II. osa
TERVISEUURINGUD

Terviseuuringute tulemused

Psühhiaatri otsus:.....
.....
.....

Psühhiaater.....

(allkiri, kuupäev)

(pitser)

Silmaarsti otsus:.....
.....
.....

Silmaarst.....

(allkiri, kuupäev)

(pitser)

Nina-kõrva-kurguarsti otsus:.....
.....

Nina-kõrva-kurguarst.....

(allkiri, kuupäev)

(pitser)

Muud eriarstid:.....
.....

(allkiri, kuupäev)

(pitser)

III. osa
TERVISEKONTROLI OTSUS

Soetamisloa või relvaloa saamist välistavaid tervisehäireid ei esine/esineb

Tervisekontrolli tegija

.....
(ees- ja perekonnanimi allkiri, kuupäev)

(pitser)

Olen tutvunud tervisekontrolli arstliku läbivaatuse, terviseuuringute tulemuste ja otsusega ning neid on mulle selgitatud.

Kuupäev ..... Isiku allkiri .....

Tervisekontrolli otsus kehtib kuni .....

LISA 3. SOETAMSLOA VÕI RELVALOA TAOTLEJA TERVISETÕEND

Tervishoiuteenuse osutaja:

Nimi: .....

Aadress: .....

Telefon: .....

Tegevusloa number .....

SOETAMISLOA VÕI RELVALOA TAOTLEJA TERVISETÕEND

..... nr

(päev, kuu, aasta)

.....

.

(isiku ees- ja perekonnanimi)

Elukoht .....

OTSUS:

Tervisekontrolli tulemusena on tuvastatud, et soetamisloa või relvaloa saamist välistavaid tervisehäireid ei esine/esineb.

Tervisetõend kehtib kuni .....

Tervisekontrolli tegija:

.....

(ees- ja perekonnanimi allkiri, kuupäev)

(pitser)